

Sơ thảo lịch sử văn học Việt Nam: Khởi nguồn nội lực văn hóa dân tộc

10:55 27/01/2026

"Sơ thảo lịch sử văn học Việt Nam" là công trình hệ thống hóa toàn diện diện mạo và dòng chảy văn học Việt Nam từ khởi từ khởi thủy đến nửa đầu thế kỷ XIX. Thông qua việc nghiên cứu công phu, bộ sách khẳng định sức sống mãnh liệt của một nội lực văn hóa dân tộc qua biến thiên lịch sử. Việc tái bản công trình này không chỉ cung cấp tri thức cốt lõi mà còn góp phần định vị giá trị văn hóa Việt Nam...

Cuốn sách "Sơ thảo lịch sử văn học Việt Nam"

Việc Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật tái bản bộ sách trong dịp toàn Đảng, toàn dân và toàn quân hướng về Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng không chỉ góp phần bổ sung nguồn tư liệu tham khảo có giá trị cho bạn đọc, mà còn thể hiện sự trân trọng đối với những đóng góp quan trọng của thế hệ trí thức cách mạng tiền bối trong lĩnh vực nghiên cứu khoa học xã hội và nhân văn. Qua đó, khẳng định vị trí của văn học như một bộ phận cấu thành quan trọng của nền văn hiến Việt Nam, luôn gắn bó với lịch sử dân tộc và đời

sống tinh thần xã hội.

Bộ sách gồm 5 quyển, được xây dựng theo trình tự lịch sử và cấu trúc logic. *Quyển I: Phần ngữ ngôn văn tự và văn học truyền miệng* tập trung khảo cứu những thành tố khởi nguyên của văn học Việt Nam. Phần thứ nhất trình bày lịch sử ngữ ngôn văn tự Việt Nam, từ tiếng nói, chữ viết gắn bó mật thiết với đời sống sinh hoạt của người Việt, đến quá trình ghi chép bằng chữ Hán, sự sáng tạo chữ Nôm và sự ra đời, phát triển của chữ Quốc ngữ; qua đó làm nổi bật đặc điểm quan trọng của tiếng Việt: sự hòa quyện giữa ngôn ngữ văn học và ngôn ngữ đời sống, tạo nên sức sống bền bỉ cho văn học dân tộc. Phần thứ hai đi sâu vào văn học truyền miệng, bộ phận cổ xưa nhất của văn học Việt Nam. Các thể loại truyện dân gian như thần thoại, truyền thuyết, cổ tích, ngụ ngôn cùng hệ thống văn vần phong phú được trình bày như một chỉnh thể văn hóa, văn học sống động. Những sáng tác này không chỉ lưu giữ ký ức cộng đồng mà còn là nền tảng tư tưởng, thẩm mỹ cho sự phát triển của văn học viết và các loại hình nghệ thuật truyền thống như tuồng, chèo, cải lương.

Quyển II: Từ thế kỷ X đến hết thế kỷ XVII đánh dấu bước chuyển từ việc khảo cứu các yếu tố tiền đề sang nghiên cứu lịch sử văn học theo tiến trình phát triển tương đối hoàn chỉnh. Quyển sách chia thành hai giai đoạn: từ thế kỷ XV trở về trước và từ thế kỷ XV đến hết thế kỷ XVII. Ở mỗi giai đoạn, các tác giả lần lượt trình bày bối cảnh lịch sử, đặc điểm văn học, khảo sát văn học chữ Hán và văn học chữ Nôm, qua đó làm rõ mối quan hệ giữa văn học và đời sống xã hội trong từng thời kỳ. Một nội dung đáng chú ý của *Quyển II* là việc làm rõ đặc điểm "văn sử bất phân" trong giai đoạn đầu của lịch sử văn học Việt Nam. Nhiều tác phẩm như *Việt điện u linh tập*, *Lĩnh Nam chích quái*, *Đại Việt sử ký*... được tiếp cận không chỉ như tư liệu lịch sử mà còn như những sáng tác văn học mang giá trị nghệ thuật. Từ thế kỷ XV trở đi, văn học Việt Nam dần phát triển theo hướng chuyên biệt hơn, đặc biệt với sự khẳng định vị trí của văn học chữ Nôm và sự phân định tương đối giữa văn học và sử học.

Các *Quyển III, Quyển IV (văn học thế kỷ XVIII)* và *Quyển V (giai đoạn nửa đầu thế kỷ XIX)* tiếp tục phản ánh sự phát triển đa dạng của văn học Việt Nam trong thời kỳ trung đại, với nhiều tác giả, tác phẩm và khuynh hướng sáng tác tiêu biểu. Điểm nhất quán của toàn bộ công trình là cách tiếp cận đề cao những giá trị tích cực của văn học đối với đời sống tinh thần và ý thức dân tộc, đồng thời lựa chọn giới thiệu có trọng tâm, tránh dàn trải.

Trong bối cảnh hiện nay, khi có nhiều công trình nghiên cứu lịch sử văn học Việt Nam được biên soạn với phương pháp và cách tiếp cận mới, *Sơ thảo lịch sử văn học Việt Nam* vẫn giữ nguyên giá trị như một công trình học thuật mang tính

chất nền tảng. Không chỉ cung cấp tri thức, bộ sách còn cho thấy cách các nhà nghiên cứu thế hệ trước đặt vấn đề, hệ thống hóa tư liệu và tiếp cận văn học trong mối quan hệ chặt chẽ với lịch sử và xã hội. Đây chính là điểm khác biệt và cũng là giá trị bền vững của công trình, khiến bộ sách tiếp tục có ý nghĩa tham khảo quan trọng đối với công tác nghiên cứu, giảng dạy và học tập lịch sử văn học Việt Nam hiện nay.

Theo chinhphu.vn